

Jakob, Rachel en haar vader Laban

Na de Me-Too beweging die in 2017 opkwam is er jarenlang aandacht geweest voor het onderwerp ‘seksueel grensoverschrijdend gedrag’. In de sport, bij de omroepen en op de werkvloer kwam/komt het vaak voor. Het is een goede zaak als men hier oog voor krijgt omdat zo’n gebeuren ernstige psychische gevolgen kan hebben. En als men zulk gedrag wil voorkomen moet men wel weten waar het over gaat. Gelukkig is dit onderwerp meer bespreekbaar geworden.

In deze jaren lijkt het onderwerp ‘seksueel grensoverschrijdend gedrag binnen families’, incest genoemd, hierbij een vergeten onderwerp. Terwijl dit voor de persoon die het overkomt vaak een nóg heftiger reactie teweeg brengt, dan situaties waarin van machtsmisbruik plaatsvindt door iemand die geen familielid is.

Voor zover ik weet is de aanranding van Tamar door haar halfbroer Amnon, zoals die beschreven is in 2 Samuel 13, zo’n verhaal over incest. Ik ben van plan dit een volgende keer te bespreken.

Nu naar de verhalen van Jakob: Jakob heeft, om een bruid te moeten krijgen, zeven jaar slavenwerk moeten doen voor de vader van zijn toekomstige vrouw. Rachel was in Jakobs ogen deze prijs volledig waard. Als hij geweten had wat Laban met zijn dochter uitgevoerd had, had hij zélf eerder recht gehad op geldelijke tegemoetkoming. Zie Deuteronomium 22:29, hoewel het daar niet over incest gaat. Zonder dat Jakob op de hoogte was van het hele gebeuren, heeft hij toch Laban geldelijk laten boeten. Jakob heeft zich namelijk een groot deel van Labans bezit toegeëigend (Zie Genesis 31:9).

Hoe ik er toe kom Laban te verdenken van seksueel misbruik van zijn jongste dochter Rachel?

Een belangrijk argument is dat van Rachel gezegd wordt dat ze ‘mooi’ was. En een mooie vrouw is een vrouw die een fraai uiterlijk heeft. Over haar andere eigenschappen zegt het niets. Van Rebekka, de moeder van Jakob wordt gezegd dat ze ‘goed’ was. En een goede vrouw is een vrouw die niet alleen een mooi uiterlijk had, maar ook in andere opzichten gaaf was. De schrijver vertelt er expliciet bij dat Rebekka maagd was en dat geen man gemeenschap met haar gehad had. Bij Rachel ontbreekt deze zinsnede. De schrijver laat ons, wat de maagdelijkheid van Rachel betreft, dus in het ongewisse. Omdat er veel overeenkomsten zijn tussen de ontmoeting van een meisje bij dezelfde bron (Genesis 24: 16: Rebekka en de knecht van Abraham, respectievelijk Rachel met Jakob (Genesis 29:10) vallen de verschillen extra op. Rebekka was goed en maagdelijk. Rachel alleen mooi. En dus niet maagdelijk?

De uitdrukking ‘geen man had gemeenschap met haar gehad’ in Genesis 24:16 betekent volgens mij dat er wel een man geweest was die gemeenschap had willen hebben met Rebekka. De enige ons bekende man in Rebekka’s leven was Rebekka’s broer Laban. Kortom, zou Laban zich hebben willen vergrijpen aan zijn zuster Rebekka, zoals hij het volgens mij later bij zijn dochter Rachel gedaan heeft. Zo snel mogelijk weggaan bij haar broer vandaan, kwam Rebekka goed uit (Genesis 24:58). En Rachel gaat later ook graag bij haar vader vandaan (Zie Genesis 31: 14-16)

De Bijbel is geen ‘vroom’ boek. Er komen heel realistische dingen in voor, en als men goed leest kan men dingen tegenkomen die in iedere tijd spelen. Ook in de onze tijd gebeurt

seksueel misbruik vrijwel altijd op een verborgen manier en wil men er later het liefst over zwijgen.

Lukas de Groot, Juni 2024.